

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

Hymni

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72031)

BEDÆ PRESBYTERI HYMNI.

DE ANNO.

Is sena mensium vertigine volvitur annus,
Septimani decies quinis simul atque duabus.
Centenis bisque tricenis quinque diebus,
Qui ternis gaudet divisus stare columnis.
Scilicet idibus & nonis, simul atque kalendis,

Nam quadris constat nonis concedere menses,
Omnes excepto Marte & Mayo sequitur, quos
Iulius, October, senis soli bi moderantur.
Septeni petet hos pariter que sagrare kalendis.
Octonisque simul pares sunt idibus omnes.
Ianus & Augustus semper mensisque December,
Voluntur dñis tantum nonisque kalendis.
Et contra currunt nonis bis ritè quater ni,
Ianus, Aprilis, September, ipse & November.
Sedenis Februus citò solus ab omnibus errat,
Bisenis sic namque rotatur mensibus annus.
Per Nonas Idus deaurans atque kalendas.

De ratione temporum.

Annus solis continetur quatuor temporibus,
Ac deinde adimpletur duodecim mensibus.
Quinquaginta & duabus currit hebdomadibus,
Trecenis sexaginta ac que quinque diebus.
Sed excepta quarta parte notis atque diei,
Que diem super esse cernitur serie.
De quadrante post annorum bis binorum terminum,
Calculantes colligendam decreverunt bisextum.
Hinc annorum diversantur longe latitudines,
Quorum quidam embolismi, quidam sunt communes.
Brevis quippe qui vocatur communis lunaris,
Solis semper duodenis terminatur mensibus.
Longus autem qui omnino embolismus dicitur,
Luna tribus atque decem curribus colligitur.
Brevioris anni totus terminatur circulus,
Trecenis quinquaginta ac quatuor diebus.
Longus verò luna annus in diem terminum
Continetur trecenteno, octogeno, quater no.
Vno nempe atque decem diebus in ordine,
Brevis annus anni solis superatur agmine.
Novem verò embolismus atque decem diebus,
Pervidetur annis solis eminare cursibus.
Ac per istam sui semper incrementi copiam,
Breviorum longiores compensant inopiam.
Dehinc decem atque novem annorum statuitur.
Tempus certum quo lunaris terminus porrigitur,
In quo lunæ replicantur cursu quodam subtili.
Bis centeni terque deni semel quini circuli.
Hinc & inde ut exigit per severanda ratio,
Se per partes dies saltus interserit spatium.
Intra quoque supra dictum habent semper spatium,
Dies solis atque luna æquum pondus partium.
Huius cycli pars vocatur octoas anterior,
Ac deinde appellatur hendecas ulterior.
Ogdoadi deputantur octo anni priores,
Hendecadi reliquorum destinatur series.
In hoc cursu sunt anni breviores duodecies,
Anni verò longiores supputantur septies,
Tali quippe cum annorum circulus extenditur,
In eundem luna cum sum circulus revertitur.
Solis verò in idipsum non recurrit series.
Donec anni revolvantur octies & vigies.
Adimpleto sane solis supra scripto tempore,
Reclinatur absque ullo resistenti ancore.
His itaque reciprocis alternata cursibus,
Solis luna diversantur tempora temporibus.
Sed ad prima post annorum recurrent inia,

Quingentorum ac triginta atque duum spatia.
In hoc cyclo per concursum cæli luminarium,
Manifesta sunt festa dierum paschaliurum.
Qui porrectus per extensam annorum vertiginem,
In eandem (ut praxici) recurrit originem.
Pascha verò longos, breves, intellectu varios,
Hoc excepto multi plures conscripserunt circulos.
Quos dissono praterire brevitatis gratia,
Quorum nobis necnon nota numeri pericia.
Altum cælum qui creavit terras atque aquas.
Doxa Regi per æterna Deo solis æcula, Amen.

De celebritate quatuor temporum.

Temporibus certis excurret quatuor annis.
Explicat & menses triplicatus calculus idem.
Hinc constat ternos complecti singula menses
Tempora, qui vocata Deo jejunia prisca
Institere patres ternis celebranda diebus.
Horum me causas absolvere chare petisti.
Sed magis ex aliis te talsa querere vellem.
Edere multiplici qui isthac sermone valent.
Nam mihi sermonis nec copia suppetit ulla,
Arcanum neque quid sensus scrutarier istud.
Atque etiam si quid recti garrire videmur,
Ridetur, fastiditur, spuitur, laceratur.
Vnde ego decrevi de talibus esse silentium.
Non ignota tamen præstat sapientia summa
Iudici, exacturus erit qui credita verbi
Cum lucro veniens in majestate, talenta,
Lucra reportantes penetrant gaudia regni,
Servus iners tenebras tradetur in exteriores.
Id reputans, vereor celare quod omnipotentis
Gratia multorum largitur ad utilitatem.
Accipe quapropter pro no esse quod institisti
Quærere, & ut rectè dictum sit, sedulus ora.
Singula complecti ternos jam tempora menses,
Fatus eram, ternos que dies celebrare per unum.
Quodque tibi posthac superstitare recifa.
Tres igitur menses totidem compone diebus.
Vt pro mense dies uno respondeat unus.
Non primo tamen aut extremo temporis ista
Mense celebrantur, medius sed ad ista dicitur.
Hinc sibi transactum conglutinat inde sequentem
Vt circumpositos, vicino ne clare pesseret.
Forstian & menses qui sunt & tempora quæras.
Talius officis quot sanctio prisca relegat
Tempora, ver, æstas, autumnus, hyem que vocantur.
Temporibus veris, sacrant jejunia maris,
Florigeno que nitent veluti vernantia sexto.
Lunius æstatis bac cauma refrigerat unda.
Temporis incensiva simul carni que refrenant,
Quo potius fructus, carnis quàm canet arista.
Autumnum similis September opimat ameno
Munere, quàm Bacchi festo jucundior isto.
Fruge mœrens jam collecta laudare daturur.
Vltimum è numero nomen sortitus & imbri
Mensis eodem hyberna venustat tempora fertos.
Et quamquam rigidus constringit rura primis,
Credidit hoc certe cælum referare sereno,
Terrigena que monet Christo accusare piatos.
Hoc etiam cælum incundo rore rigatum,
Nubibus almistius iustum distillat in arvis.
Et nullum brutis fructum parientibus arvis.
Viva salutarum tellus producit bichyn.
Et licet his animam dapibus pinguescere simus
Et vita causa sunt hæc cuncta futura.
Nemo tamen captum poterit percurrere collem,
Sed desint alimentæ via, sumptusque laboris,
Nec tamen hæc aliunde nisi ab auctore petenda,
Nec vetat hæc à se nos poscere, sic tamen istis
Vitamur medijs, veris ut in atbre fruamur.
Talius ergo modis animarum commoda primum
Quærantur, post hæc præsentis seria vita.

Quis sine non potu humanam subsistere corpus,
Illa tamen quibus à superis non impediatur.
Et quia temporibus veniunt hæc singula certis,
Temporibus quoque largitor laudandus eisdem,
Maxime laus quamvis eius nunquam reticenda.

Anni principium ver. principium quoque mundi.
Semina cunctarum frugum ver tradit ab arvis,
Fronde nemus vestu. tellurem floribus ornat,
Iam læta vitis turgent in palmis gemmas,
Tunc armenta mares repetunt & gramina condent,
Vfibus hæc nostris iugis servare creator:
Seriatur ergo creatori devotio servi,
Cui dedit hæc arvis æterna daturus in astris.

Æstas bella ciet gentes astate moventur,
Hæ ut compressa tranquilla pace fruamur,
Liberiusque Deo securam mente vacemus.
Ecclesie pietas pro natis sedula poscit.
Nubila cuncta fugans æstas mundumque serenans.
Prata sciat frumenta recondit, & borrea rumpit.
Pro quibus auctori gratesque reddere summas.

Autumnus placidas præterit collibus uvas,
Vfisu incundas, esu tactique suaves.
Quis præfuis gratum distillantem prela liquorem.
Arbore poma legit, per cellas una reponit.
Hæc tellure ferente, sed omnipotente iubente,
Immemores conditoris, sæclique futuri.

Et quis spes nulla post hæc super æthera restat,
Potibus atque cibis distendant ita largis.
Hanc sibi pro summo reputantes munere partem,
Christicolæ agitare debet convivæ parca.
Iugibus & votis precibusque inflare profusis,
Supplicibusque patrem rogare precibus almam.
Adumenta vis ferat hæc, non præmia ponat.
Conferat ista solo donec horum indigeat usus,
Servet at illa polo, quibus est sine nemo beatus,
Frigeret brumali tandem tellure rigente,
Frugibus exhausta, nec iam patiente lionem.
Nullus honos campis, storum iam nulla vetustas,
Torpentes invitat hyems, gentialis ad ignem.
Otia, luxuriam, potumque, cibumque suadens,
Convemi hæc precibus parco & compescere victu,
Illecebras carnis, castiget inedia ventris.

Temporibus discreta suis ieiunia dixi,
Rebus ut hoc etiam observatio sanctæ caducis,
Conducatur carnis dum compedo nec timor arctæ.
Restat adhuc aliquid sacratis injunandum.
Ecclesie siquidem haud alius sacrare ministros
Mensibus usus habet, necnon & solibus isdem,
Vt per gratia Deo ieiunia coræ priati,
Dignius assumant altaris munia sacri.
Vfius at istæ tam, non humana arte reperitur,
Ecclesie proceres illum sacer atque senatus,
Cæterus Apostolicus divino pneumate plenus,
Instituit, sacrumque debent transmissit habendum
Paulus Apostolicus dudum sacrandus honore,
Auspicio tali Barnabas necne dicatur.

Nam scriptura refert verax veraciter illos
Cum precibus ieiunasse prius, sic ad ista vocatos
Quosque pari voto comitata cætera piorum,
Impositis manibus doctores misit in orbem.
Spiritus ætherea veniens quoque senctus ab aula,
Ieiunos quos reperit orantes quæreplevit.
Ergo suis simili hunc etiam modo ministris
Ecclesie devota fides exoptat adesse.
Hoc sine nempe Deo condigne nemo ministrat,
Nec placet ulla Deo tali non igne cremata
Victima, nec aliter gratum sibi spirat odorem.

In re tam summa nec ipse vacare dicunt,
Mysterio numeroque coruscans creditur ordo.
Quam bene per æternos ieiunia Christicolarum,
Solvuntur soles, trinum qui nomen & unum,
Trinum per sonis, unum Deitate sententur:
Nec minus & sacer est factus in talibus ordo.
Quartus enim sextusque dies ac septimus istis

Nomulla ratione sacris reputatur agendis,
Sed primos quarta feriam sextamque vocantes,
Sabbati ab antiqua mutamus lege vocamen,
Mercurij venerisque die, hos præfca vocabat
Ætas, salforum venerans portenta deorum,
Saturnique patrem quem credidit esse deorum.

Quarta nempe die truculentus proditor olim
Afcit apactum fecit sibi plebe nefanda,
Traderet ut Christum quo lætificavit iniquos,
Cum gaudet mundus, par est merere fideles.
Rursus eis gaudentibus hos merere necesse est:
Hæc devota die ieiunet concio Christi.
Qua conspirat iniqua cohors in sanguine Christi.
Certent in precibus, cùm certant fraudibus illi.

Condidit in sexto lapsumque revexit hominem,
Omnigena hic & ibi factor pietate redundans,
Nec verò peccasse die fert æstus eodem,
Ac paradisiaca propulsam sede negarim,
Quo magis ergo die fruenda libido ciborum,
Quam nec quo merita est punita libido ciborum,
Hæc quoque mortificare decet terrena redemptos
Membra die qua morte auctoris vivificantur.
Septima cum precibus ieiunia casta reposita,
Hæc chorus ille sacratus Apostolicis ordinis olim,
Iniusta pro morte p̄j lugendo magistri,
In sacram pro telabat ieiunia noctem,
Præfolando refurgentem ut prædixerat ipse,
Fluxit ab hinc mos Ecclesiasticus iste saluber,
Sabbata ieiunet Christi per singula servi,
Expellenteque suum redemptem a sinere regem,
Morte triumphata spolys Acherontis onustum.
Hæc de sacrata serie dixisse dixerim
Sufficiat, nunc Ecclesie hanc aptare ministris
Collibet, his qui altari accedunt sorte diebus,
Sex huius sæclis discipulorum ordine certo
Ætates, quarum quarta Legem atque Prophetas,
Præcipue consistat viguisse scientia quorum,
Altaris semper debet omnes esse ministros,
Providere Patres hoc ipsum significare.
Officio nam & ob hoc geminatur lectio sacris
In quarta semper seria per tempora cuncta.

Sexta etate Deus hunc venit v̄sere mundum
Factus homo, in quo concordant lex atque Prophetæ,
Signat hoc una die legitur que lectio sexto.
Septimæcum senat habeat, titulat duodenas.
Romana quid in urbe caput que dicitur orbis,
Ob populos varij sermonis in urbe fluentes,
Tum Græcorum Romano sermone leguntur.
Taliter ex senis fieri constat duodenas.
Non sensu vario, sed tantum distare bombo.
Hæc etiam seria benedictio præfuit ore,
Confertur, Christi formam tenet ipse sacerdos,
Cæterus Apostolicus totidem in lectoribus astat,
Diffundens varijs, caelestia dogmata linguas.
Septimus at que dies divinum pneuma figurans,
Pneumatis ipsius septena charismata namque
Homonymus Iesu describit ab inde Prophetia.
Ergo suos Christus benedicens ipse ministros,
Munere corda insignit eorum spirituali,
Cur tamen hoc numero figuretur Spiritus Almus,
Dicere non possumus nostri, a jejunia lingua.
Sed tamen ipse solet rudentium solvere linguas
Humanas, ut rite queam proferre loquelas.
Omnia quem propria collaudant voce creatæ,
Qualiter hic igitur apertur calculus illi,
Vt mihi digneur referare, fideliter edam.
Ipse stylum tamen, ipse manum regat oro loquelamque
Vt se digne queat nosfer deprimere sermo.
Nullam cerno tamen que dividat heptadem almam.
Indivisa manet, partes quæ respuit aquas.
Vnanimis quoque reddit eos quos Spiritus implet,
Vt quia septenus discurrunt secla diebus,
Spiritus omnigena monstratur dote replere,
Miserate sua quos dignos iudicat esse.

Sed tandem redeamus ad intermissa parumper,
Dicamusque dies operi car septima tanto
Maxime deliquit: vel quid numerus velit iste.
Quatuor atque tribus, septem constare videmus
Quatuor ex totidem corpus compactum elementis,
Tres animam signant triplici ratione licentem.
Astr anima conjunctus corpus format hominem.
Quatuor ergo tribus hominem coactant reddunt,
Sed tria de superis manantia quatuor imis.
Que superis veniunt vegetant: terrena potentem,
Tunc tamen ista si bene copula nexa coheret,
Et tria conficiunt septem conjuncta quaternis,
Exterior cum homo, & interior cum jurat amica,
Et mens carnalis, vitiorum peste subacta,
Imperat, ac luteum subterruit ad omnia corpus
Hic offert Domino libamina grata minister.
Tertiam fidei pratendere symbola possunt,
Trinum nempe fatemur & vnum credere nosmet,
Trinum personis, unum Deitate perenni,
Quatuor at totidem virtutibus stipulantur,
Quis manet insignis cuiquam via fidelis,
Quatuor ergo monent, fieri quid debeat atque
Cultorem exercent fidei ne torpeat otio,
At tria propter quid faciat quodcumque laborat.
Quatuor ergo tribus tria constat egere quaternis
Nempe fide sine nemo placere Deo valet unquam,
Nec placet huic quisquis nudo sermone fatetur,
Mortua quippe fides, quam non comit abitur actus,
Sed tria cognatis socientur iure quaternis,
Alma fides operi concordet, opusque fidei.
Vi post in summam pulchra compage redacta,
Septenam pariant per secula futura quietem,
Septima quippe dies requies est dicta creaturis,
Hanc sacri semper debent optare ministri,
Actibus atque fide suscipiunt semper ad istam
admoniti semper numerorum cardine sacro.
Debet Apostolici quoque dogmatis esse minister.
Haud expers numero, quod designatur eodem,
Partibus ille suis alterne multiplicatis.
Culmen Apostolici duodecim signat honoris,
Sive quater duas ternos, ter sine quaternos,
Tramite diverso callem aggreditur eundem,
Septimus ergo sine duodecim partibus explet,
Et merito quomodo septem charisimata mundo
Excellenter Apostolus primum deditur ordo,
Ergo dies rebus tanti est electa gerendus,
Hortatur dignos se prebere ministros,
Doctrina fidei cum dote spirituali.
Festa camana jugem festinat rumpere finem,
Pauci reluctantes revocant sed serena vatem,
Sabbati adhuc nosmet non concernenda morantur
Ocia que cognunt casus exponere tantas,
Cur non nos alijs licet sacrare diebus,
Error quippe novus nostro sub climate nuper
Exortus serpit cui respondere coarctor:
Pontifices siquidem nostri qua Christus averno
Surrexit celebrans redit hoc solemniter, tentant,
Quis si nulla foret qua reddi causa valeret,
Debit anchorata patrum sacris esse vetustas,
Sabbati ad ista diem quos munera semper agenda
Delegasse liquet, vespertinum quoque tempus,
Iustum quippe putaverim hac temporis hora,
Sacerdos tractanda quibus pia vicima consistat,
Tempore quo est eadem mactata crucis super aram
Victima, quos qua jejunos hac sacra reposcunt
Non sunt hac celebranda die qua vita revixit,
Ieiunare die mos Ecclesiasticus illo,
Nam prohibet quoniam turpe est morere redemptos
Devicta cum surgit eorum morte redemptior,
Vesperat jejunos cum talia possent,
Presatoque die cuiquam sit Christus colaram
Ieiunare nefas, alius quaratur ad ista,
Aptior ac nullus mihi precedente videtur
Sabbato, in hoc etenim vigilantes censo servos,

Ac sobrios: larga quoque dapsilinae platos,
Victorem praesolati de scammate Christum,
Eius in occursum, digno que parare ministros,
Nec illud nos pretereat, quod septimus istis
Iure dies sacris, antiquo est more dicatus,
Nam gradibus totidem responderet calculus idem,
Septem quippe gradus hi sunt qui hac luce sacrantur,
Quos quia per longum est exponere, nomina tantum
Dicemus, quoniam fastidia longa cavemus,
Claviger & lector, exorcista, acolytusque,
Hypodiaco, & levita & presbyter ipse,
Pontificem sane non ista lege teneri
Dicimus, hinc etenim festiva luce dicari,
Maxime qua Christus letho surrexit oportet,
Cuius in Ecclesia personam ferre videtur,
Rectus ergo die quo sublimabitur iste,
Quam quo sublimis de morte revertitur ille.
Vi sic Ecclesia relevet nunc iste dolorem,
Sicut Apostolicum tunc depulit ille innotem,
Et velut ille resurgens exhibuit amicos,
Sic sibi commissos, hic nunc soletur alumnos,
Constat enim quia cum decedit Episcopus isthinc
Abscessu capitis tristari membra necesse est,
Cumque reformatur divina sorte vocatus,
Ecce alacres cuncti posito morore refulant,
Surgentem veluti excipiant de funere Christum,
Qui propter quisquis defuncti in sede locatur
Hac nobis ratione videtur & alter idem.
Nec illud ratione reare carere, dies quod
Primus & octavus sufficit praesule gaudet,
Ordine qui octavus perficit sed culmine primus,
Septem quippe gradus praesolati scanda oportet.
Post tanto primatus sublimetur honore.
Ecce typum quoque feri & in hoc antistes Iesu,
Non tantum quod morte die hac surrexerit ille,
Verum idcirco die Christus surrexit in ista,
Vi parcat quia principium sit finis & ipse,
Ex quo cuncta fluunt ad eundem cuncta recurrunt,
Primus & octavus quia conditor atque beator,
Ipse creavit enim, ipse celava atate beabit.
Vos rogo pastores subtiliter insipientes,
In quanto vos Christus honore locarit, ut ipsum
Collatum rursum quo fasce gravari honor em,
Si gregis iste caput, summi ut pastori adese
Membra queat ut ex illis non vestra, sed eius
Nur aquirentes ab eodem pasci via
Samer peccata, omnia ista libe sequente,
Non vos traheas reddat, non gratia molles,
Quos Christus evocat letho vos solvere vinclo,
Pascite pasci gregem Domini nunc spirituali,
Anglico vos pane frui concedat ut ille,
Exemplo mege quam sermone gerenda inbere,
Tunc recto ad vitam ducitis calle futuram,
Si factis illam moneatis & ore perendam,
Gallus uti proprijs semet prius excitat alis,
Sic demum aurore venientis praemittit ortum,
Sic ad agenda manum praesul que dixerit ore,
Exerat ipse prior, mihi tunc audere libebit,
Mimus ab ore manaque patres contemnite quas,
Excitant etiam sapientes xenia crebra,
Simonis exitum lepram vitare lexi,
Callidus ipse sacrum sibi pneuma putavit emendum,
Charus infelix quod possit vendere multis,
Quodque Deus gratis offert venale putavit,
Vnde miser barabthi demersus ad ima profundi,
Frustratur inferno dum precipitatur ab alto,
Sidera qui levitate petens in tartara densis
Corruit, ablati nequens incedere plantis,
Dum male collatis vltum petit atbera pennis,
Alter & ipse parem molitus texere frana, m,
dilatam larga Domini pietate saluam,
recepto pretio dum gliscit vendere morbo,
Quo fuerat qui dignus erat relevatus eodem,
Mutatur tota cum posterat in sellis,

Hæc jugiter metuenda patres exempla cavete,
 Munita queis imponatis perpendite sacra,
 Læsi ne subducentes tributis iniquis,
 Sepè recenſentes ſummus quod doctor alumno
 Precipit, ut nulli citius necdumque probato,
 Imponendo manus prævis communicet actibus,
 Sic & vos, niſi diffeſus examine longo,
 Sacra miniſterij committere jura cavete,
 Ne mihi ſuccenſere precor Patres venerandi,
 Morbida paſtores quod ovis præſumo monere.
 Sæpius omnipotens junioribus abdita pandit,
 Lege nec arctatur divinus Spiritus illa,
 Conſilium Domino perſepè dat utile ſervo,
 Iſta per exceſſum depræſulis ordine dicta
 Sufficiant, tandem redeamus ad intermiſſa,
 Dicendum quid namque velit ſibi lætio pauci,
 Septimus iſte dicit ſibi met quem vendicat unus,
 Quod ſeptem requiem deſignant ſæpe relataſam,
 Aſt operi ſenos aptamus convenenter,
 Hoc etenim numero bonus omnia condidit auctor,
 Secula diſcruerunt ſenis ætatis iſta,
 In quibus aſtudo requies ſperanda laboris,
 Nec læne ſeries eſt contemnenda temporum,
 Quatuor ante ſacra quàm conſecratio fiat,
 Quinta ſub articulo decurritur ordinis ipſo,
 Sexta diurna manet, ſolito que more referitur,
 Quatuor ore gradus movuit ſalmiſta canoro,
 Præcipua ſemper benedicere laude tonantem,
 Iſraël Aaronque domum Levi quoque, nec non
 Et quicumque timent Dominum de genibus illis,
 Iſraël Hebræa ſignat de plebe vocatos,
 Pontifices ſacros Aaron domus in lætra pandit,
 Exprimit at reliquos Levi domus ampla miniſtros,
 At Dominum metuens vocitatur cætera plebes
 Omnis in his autem conſiſtit turba fidelis,
 Lætio quod ſignat præcedens ritè quaternæ,
 Hæ quoque mutantur per tempora quatuor anni,
 Temporibusque leguntur eisdem convenientes,
 Quinta ſemper eadem recitatur & ordine eadem,
 Vnde liquet quoniam ad tempus non iſta referitur,
 Ergo viros ſpèciat ſpecialiter iſta ſacrandos,
 Ardenti reſtrant incendia ſera camini,
 Quis juſtos hoſtis perſeſabat adire ſavus,
 Stringitur haud tamen hiſ divini fervor amoris,
 A quo nulla pius revocat ſtipulatio mundi,
 Et quamvis inſtancer eos trux urgat hoſtis,
 Ignibus aſiduis vitiorum ſonante paſſie,
 Quique Deo digni exiſtant illumque precantur
 Ipſius auxilio procul ignea relata repellunt,
 Et licet ille deus cervicem ſteſtere falſis
 Sua deat, ut nunc narratur ſciſſe tyrannus,
 Cogere ad iſtud eos nulla ratione poteſtur,
 Vt quos nulla ſibi proſternti dira Cupido,
 Nec ſculpum blanda venerantur imagine nummum,
 Ad quod ſignandum mos eſt hæc in præce ſemper,
 Ex illa que eſt edita, poſt illamque referiat,
 Erectos atque ſtantes orare fideles,
 Genua nec ad terram curat deponere quiſquam,
 Cum reliquis ſtudeant hoc præconante miniſtro,
 Poplitibus flexis ſtrati que ſolotenus omni
 Corpore contrito Dominum quoque cor deprecari,
 Vt pateat diſtantiã quanta ſit inter eorum
 Illorumque preces, qui numina falſa venerant,
 Cum proſterni illi dicuntur, ſtare volunt hi,
 Sed quia fornacis ſit mentio ſemper in iſtis
 Ordinibus, libet indagare quid inde queramus
 Elicere haud tam crebra iteratio caſſa putanda eſt,
 Nullus ad officium divini accedere cultus
 Ritè poteſt, quem non tentatio dira probavit,
 Hæc non immeritò ſtamnis ſignata camini.
 Atteſtatur idem ſcriptura pagina ſacra,
 Vt ſas veluti Saminum fornax examinat urens,
 Haud aliter inſtium tentatio purgat acerba,
 Nec quod elegit Dominus ſuccumbere norunt,

Ipe etenim vires in ſe fidentibus addit,
 Qui cum victores fuerint certaminis, ut jam
 Ignibus excelſum valeant laudare ſopitis,
 Lucundumque Deo reboare fideliter hymnum,
 Ritè miniſterij poſſunt aptariet almi,
 Munia non illis aliter committere tanta
 Cenſeo, niſi valida veluti fornax probatis,
 Per multos diſcant celeſtia adire labores,
 Quatenus æterno ſocientur in æthere regi,
 Cujus hic obſequijs devoto corde mirantur,
 Quique ſuos ſecum fore dixit in arce miniſtros.
 Innuat hoc illis ſemper præmiſſa camini,
 Mentio deinde ſequens extinctis ignibus hymnum,
 Hic benè certantes, illic cantare quietos.
 Omnibus erga illos igitur jam ritè peractis,
 Fulmine Paulus eos tonitru mox excipit, & qua
 Sint per agenda debinc hortansque minansque profatur,
 Et rectè reſtamentum vetus ante ſacrandum,
 Inde novum legitur Domini jam in ſorte redactis,
 Admonentur uti vitam moreſque novare,
 Atque novum veteri exuti ſciantur hominem,
 In ſortem quicumque Dei tranſire merentur.
 Nec vacat hoc veteri quod primum quinque leguntur,
 Sexta novi, ſed quinque ſacrandis, ſexta ſacrandi:
 Arates preſſa caligine quinque fuerunt,
 Sexta novo totum reſperſit læmine mundum,
 Et quicumque ſacris Domino miſerante dicitur,
 Officijs, tenebræ ſpellant erroris avit,
 Ad lucemque novam ſiſtèant migrare neceſſe eſt.
 Quinque per ætates ſervitibus que timore,
 Per ſerum miſſa ſerviebant lege tonanti,
 In ſexta nati, jam dicimur omnipotentis,
 Et regale genus, regale ſacerdotumque,
 Membra ſacerdotis ſummi regi que per omnes,
 Participes autem exiſtam licet huius honoris,
 Quique Deum concordiam mente fatentur & ore,
 Præcipue tamen hi qui participare merentur,
 Nominis atque ſacerdotis dicuntur & ipſi,
 Hi veteri ac ſervitibus igitur formidine pulſa,
 Natorum ſervire magis gratentur amori,
 Sicque ſacerdotes ſe ſeveriſſime norim,
 Ne tamen binc illos elatio pulſet inanis,
 Quamque graves humilesque miniſteria iſta requirant,
 Qui ſequitur preſſo ſignat modulamine tractus,
 Quod talis humilem pandat modulatio mentem,
 Plurima ſunt exempla quidem, ſed ſufficit unum,
 Vendicat hunc ſemper ſibi quadrageſima cantum,
 Quo Chriſti populus nullo mage tempore ſemet,
 Submittit, jejunaudo atque precando benignum,
 More debinc ſolito ſunt ſolennia triſte.
 Cum ſibi conveniant cuncta hæc pulcro ordine rerum,
 Iudicioque hiſ nemo reſiſtere qui velit æquo,
 Quantum deſpiciat liquida ratione pateſcit,
 Iudicat hæc alio quicumque die celebranda,
 Illo quem ſtatuerè patres temerè intermiſſo,
 Officium hoc alius cum nov ſibi vendiceret ullus,
 Et ſtatuta patrum nulla ratione priorum
 Vellere conveniat, Paulo doctor e jubente,
 Angelus excelſo veniens ſi forſan olympo,
 Et vobis aliud cupiens imponere dogma,
 Tentet ab hoc ſidei ſacro deſlectere calle,
 Quam per nos Dominus voluit diſſandere mundo,
 Ac ſi blaſphemum laribus propellere reſtris,
 Nec minus hoc etiam ſcriptura fatetur avita,
 Antiquos ſines ne tranſgrediare parentum.
 In tumidum fragilis cum lætre cucurrimus æquor,
 Quæ licet iſta ſcopulis quaſſata procellis,
 Littoribus optata tandem tellure portitur:
 Nec verò mirum diſcrimina plura tuliffe,
 Intentata prius ſulcavimus æquora cuiquam,
 Nam quos Romane extollit ſecunda lingua,
 Antiquis trito nituntur tramite cantii,
 Scyllæum pelagus Maro remige ſulcat Homero,
 Pindarico vates incedit calle Sabellus,

Lucilium sequitur satyra mordacis amator:
Comicus eximio regitur ductore Menandro,
At nostram ductor precepsit nemo Thalam.
In scabros impegit ob hoc erronea cautes,
Sed spirante Deo Zephyrus felicibus aëta,
Iam portus pleno tandem subit hostia velo.

Incipiunt versus de variis computus regulis.

Adventum Domini non est celebrare Decembri,
Post ternas nonas, neque quintas ante kalendas,
Pascha nec undenas Apriles ante kalendas,
Nec post septenas Majas valet esse kalendas,
Virgo puerperio dedit anno signa secundo,
Illius magni cycli modò bis revoluit,
Trigintaque duos quingentos qui tenet annos,
Virgo puerperio dedit anno signa secundo,
Illius Angelici dantis Paschalia cycli.
Qui constat denis annis simul atque novenis,
Oclavus decimus fuit & tunc temporis annus,
Lunaris cycli propè qui par versificali,
Solaris nonus cycli fuit & bissexus,
Tempore præterea fuit hoc in dicitio quarta,
Quatuor undenas sol luna tenebat epactas,
Lunaris jam vult luna cyclus oriri,
Annus qui denis proteritur atque novenis,
Cycli solaris fit Martis origo kalendis,
Pagina magnifluis que dicitur arca cycli,
I hebes & solis cyclis compacta gemellis,
Qui sibi septenos quater ad spatium capit annos
Confert centenos triginta tresque bissexos,
Trigintaque duos quingentos in simul annos,
Tempora bis duo tot jejunia mensibus in tot,
Menses temporibus jejunia mensibus in simit,
Hi sunt September, Mars, Iunius, atque December,
Martius a feria titulat jejunia quarta,
Iunius hebdomadas à septem bis numeratis,
Constat certus item Septembris terminus idem,
Nec decimus nonas Iani notat ante kalendas.
Anno solari tribuunt hac arte peristi,
Tercentum spacium, decies sex, quinq; dierum,
Quinquaginta inde hebdomadas facis geminasque,
Concurrunt primus manet ille superfluous unus,
Assumes unum sic unumquemque per annum,
Quæ cubat in septem, cautus transcendere legem,
Suscresecunt gemini, quarto ratione bissexi,
Anno communis stat Pasche terminus omni,
Sex ascendendo numeratus bis minus uno,
Lunaris tanto quia solari minor anno,
Vltimus est annus veruntamen excipiendus,
Qui saltus lune bissex caput ex ratione,
Embolismalis stat pasche terminus omni
Descensu denis numeratus atque novenis.
Solaris tanto quia lunari minor anno,
Sol vult ædifici signum per quodque morari,
Trigintaque dies, hora;que decem medianque,
Conficit inde dies tercentenos dicit sex,
Ter qua sol signa graditur cum sint duodena,
Quinq; dies ænis facit ex remanentibus horis,
Quippe dies quævis fit ab horis bis duodenis,
Nam cum nocte diem solidum natura dat omnem,
Ast ex dimidia quadrante conficit hora,
Vna dies quarto per quem succrexit in anno,
Quæ reperit senas tibi Mars inserta kalendas:
Anno solari lunarem vincit epactis,
Quas dicunt Græcè super additamenta Latine,
Versibus hæc sese volvunt Paschalibus usque,
Principium primo quibus est & finis in imo,
Quas in Septembris debet mutare kalendis.
Anno communis stat mensibus ex duodenis
Embolismalis magis uno quam duodenis,
Vnus enim mensis concrevit tunc ab epactis.
Discretus signis est ædificus duodenis,
Extant signorum menses tot ad instar omnium.

Triginta Phœbus signorum quodque diebus,
Atque decem finis æsim perlabitur horis,
Fiunt inde dies ter centeni decies sex,
Quos inter menses bis sex disponere debes,
Quinq; dies denis facit ex remanentibus horis,
Quos quia distribui nequeunt, debes dari Marti,
Cur potius Marti tribuit quia Romulus illi,
Menses bis quinq; statuens qui principe Marte,
Principe cur Marte coluit quia progenitore,
Ejus successor numa binis extitit auctor,
Si numerum mensi dare vis ratione sequenti,
Sume dies mensis numerum quoque iunge prioris
Divide per septem numerum sibi dans remanentem
Per septem quare quia sic hebdomada stare
Debet, quos iunge quibus extrat non aliunde,
Si libeat scire numerus sibi quid velit iste
Annos per septem concurrentes sibi iunges,
Vt capias per te ferias, ubi quaque kalende,
Fiet enim numerus, vel minus aut plus,
Si septemve minus feriam sic dicit, si plus.
Ablatis septem numerum sibi da remanentem:
Hos da Septembris, Marti quos ante dedisti,
Ex hoc incipiens, quia sic Ægyptia vult gens,
Si numerum mensi dare vis ratione sequenti
Sume dies mensis numerum quoque iunge prioris,
Quo factio mensi sua vult lunatio demit.

Ascribas mensi remanentia pone sequenti,
Disctas si nescis quot a sit lunatio quævis,
Mensibus est luna paribus vigesima nona,
Crescit in imparibus ætas trigesima, cæcis,
Hoc in catalogo mensurus nunciatur ordo.
Si libeat scire numerus sibi quid velit iste,
Hinc numero jungas anni præsentis epactas
Colligitur numerus triginta vel minus aut plus,
Triginta vel minus si sint tota cynthia, si plus
Triginta denas remanentibus & liquet ætas.
Sic alij menses mensi respondet in horis,
Par Ianius mensi decimo, Februusque Novembri,
Martius Oclobri, par est September Aprilis,
Maius Sextili, par Iunius est tibi Iuli.

Ecce dies nostri quia sit præsentia Phœbi,
Sunt duo legitimi tamen intertalla diei:
Vnum nocturnum vocitant, aliudque diurnum,
Hæc sunt quippe die viginti quatuor hore,
Horarum spatia duodena subindicat hore,
Iam proprie spatio tria subjungere diurno.
Mane quidem, mediæque diem summam prope noctem
Sicut mens populi, variatur orige diei.
Ex ortu Phœbi putat hanc Chaldaeus oriri,
Sed gens Ægypti, putat ortu noctis oriri,
Noctem putat media Romanus ut inchoet ipsa,
Inde solent galli cantare futura diei.

Lux que prima fuit, noctem præcedere capit
Ad lætitiæ portendens ante ruinam,
Quam bene formatus cecidit sub nocte reatus,
Nunc sequitur noctem lux vincens in cruce mortem
Resurgens hominem vitæ tenebras patientem.

Ordo planetarum variat seriem feriarum,
Quippe dies à dijs placuit vocitare Poëti.
Tertia Martis erat, Stiphontis quarta manebat,
Inde Iovi quintam tribuendo vocant Iovianam.
Sexta fuit Veneris postrema Deum genitoris,
Hæc dijs addebant se quis constare putabant,
Iuvit temperiem Iupiter Cylleniis artem,
Pneumate sol una mars sanguine corpore luna,
Vel dedit humorem, venus ipsa libidinis ignem.

Nostro more dies ferie sunt nomen habentes,
A sancto feriam eam credimus esse vocatam,
Prima dies etenim fuit huius nominis olim,
Qua fas est feri, divina simul feriarj,
Vel quid fiat ait Dominus omnia quando creavit,
Hebdomadam facimus septem constare diebus,
Quam solet Ægyptus tot ad annos dicere tempus,
Profecti festi sunt atque dies feriatj,

Præterea fasti dicti sunt arque nefasti,
Sunt hominum fasti, causa quedam profesti
Est mensis Gracum, de luna nomine tractum,
Nomen quoque lune quibus mensibus Latine,
Per te diris sunt tempora quatuor anni,
Quorum nomina, ver, æstas, autumnus, hyemsque,
Respiceret Boream vernali tempore Titan,
Quod nocte, tempus solet exagare diebus,
Maris in octonis erit ejus origo Calendis,
In nonaginta durando diebus & una,
Cum calcit Boreas per solem mox sit & æstas
Tempora nocturna breviter spatando diurna,
Iunus octonas jubet hanc intrare Calendis,
In nonaginta durando diebus & una,
Æstas ex igne stat, ver & ab ariditate.
Assollet autumnus noctes æquare diebus,
Et cupit octonis Septembris adesse Calendis,
Perdurando tribus nonaginta diebus,
Sic ex algore stat semper & ab ariditate.
Reddit hyems frigus cum sit prope sol alienus,
Cum sunt nocturna proluxa minuta diurna,
Qua decimi mensis orditur in octo Calendis,
Tempore denorum novies contenta dierum,
Hæc ex algore stat semper & ab ariditate.
Annus ad ecclesiam super his habet allegoriam,
Ecclesie designat hyems incommoditates,
Tempestas quando fit cum glacie, nix, turbo,
Æstas est fidei neglectus & ultio Christi,
In qua doctrina siccatur ab ariditate,
Ver novitas fidei neglectus & ultio Christi,
Nobis occisi, quo pascha tendimus agni,
Cum venit autumnus, proventus fertilis annus,
Caribus Ecclesiam sanctorum dant venerandam.
Ver tempus dicunt quo semina cuncta virecunt,
Cum vites gemmis tellus vestitur ab herbis,
Est æstas tempus quo fervet in omnibus æstus,
Credimus autumnum de tempestate vocatum,
Quando cadunt folia, sunt tempesta que cuncta,
Fert hemisphærio cognomen hyems super uno,
Sol quia tunc volvi solet in spatio breviori,
Dicitur hæc bruma vel quod brevis est, vel ab æsta,
Hinc imbrumari solet ad fastidia vesci,
Est tamen hybernium spatium pro parte vocatum,
Verum compositum veluti dicat hybernium,
Ver æstas, mensis autumnus, hyems retinet tres,
Ex quo sunt tantum mensis discretæ secundam,
Ver, æstas & hyems sit adultæ, ne præceps,
Sic est autumnus novus & præceps & adultus,
Cum venit autumnus nimium viget undiq; morbus,
Æra namq; calor depravat & obviat algor.
Non minime passis gentiles aut ferri,
Contribuere lovi quasi tempora quatuor anni
Materia varias non forma quatuor urnas,
Fæctas argento, ferro, vitro, quoque plumbo,
Fert risum crater lovis hic argenteus & ver,
Ferreus æstatem Vulcani gestat & ignem,
Vitæ autumnum luonis & ubera largum,
Vas hyemem plumbi caput interitumque Saturni.
Exortis tenebris nox est absentia solis.
Dicunt Philosophi noctem contingere nasci,
Vel quod vergentes efflat sol languidus ignes,
Vel quia qua supra in terras cogitur infra,
Nox aptum nomen sumpsi cum visibus oblit.
Solstitij spatium, solis statione vocatum,
Ipsa quod stante crescunt noctes se diebre,
Æstivam cancro, brumale sitæ capricorno,
Vt duo solstitia, duo sunt in noctibus aqua,
Quod nox atque dies habet horarum parientes,
Autum. male libra, vernale responderat Ammon.
Est mensis primus, vel Iani nomine dictus,
Olim gentili, qui mere Deus fuit anni,
Vei quod Ianna sit, per quam venit annus & exit,
Ex ipso frontem nunc appellamus eundem.
Februus est Pluto, mensis Februarius e quo,

Nam superis ille scit ad sacra, manibus iste.
Martius a Marte vel debet nomen habere,
Dicitur aut ideo, quia jungit plura marito,
Anni principium fuit hic mensisque novorum.
Dicitur Aprilis pro jure quod est Aperilis,
Quo planta germin reddunt, animantia prolem.
Rus nix, nubepolus, quo liber turbine pontus,
Rus redit agricolis, polus astrologis, mare nautis.
Est Maja Major Hermetis matre vocatus,
Hæc embolsimus loca sunt ascripta locandis.
Dextram September recipit primam que Decembris,
Sextum Sextilis regio quintumque Novembris,
Quisque suo nonas permittit habere quaternas,
Martis triue diens nonarum sume prior em.
Ad bine ternas Martis cape seprime nonas,
Prima necat Iani, nocet æstas tertia fini,
Quarta necat Februi, nocet æstas tertia fini,
Mars tua frons cuspis, prope sinem quarta sit æstis,
Aprilis decimam, notat undecimam prope caudam,
Tertia mors Maij, sed septima proxima fini,
Iunius in decimo ferit, & quindenis ab imo.
Alter ab undecimo nepa Iuli, nonus ab illo,
Augusti primus ferit & de fine secundas,
Stat September acus, hinc tertius inde decenus,
Octobris stat acus, hinc tertius inde decenus,
Quinta necat capitis, sed tertia sine Novembris,
Frontis septenam notat ultimum ordo decenam.
Anni sextilis disponitur ordo Decembris,
Quartanis nonis tribus atque bis octo Calendis,
Iulius est pariter Mars, Major, & Ogdos imber,
In senis nonis septemque decemque Decembris,
Iunius, Aprilis, Septembris itemque Decembris,
Quartanis nonis, ter quinq; tribusque Calendis,
Quartanis nonis februs bis & octo Calendis
Concordant mensis Octobris idibus omnes,
Ducunt ergo dies triginta bis duo menses,
Viginti Februs sit solus & octo diebus,
Quolibet in reliquo quater octo dies minus uno,
Scire volens feria sint cuiusque calenda.
Ad concurrentes componas has feriales,
Ianus Mayo tres dat, Ianus hinc Februo sex.
Septem Septembris decimus, Mars quinq; Novembris,
Aprilis tecum defendat, Iulius unum.
Quatuor Augustus capis, Octob. duo solus,
Si bene perpendis quata constat luna Calendis
Lunares actus hostilantes ad epactas,
Quinos septem, quinos habet Ogdos imber,
Nomen habet septem, decimo præstabit eosdem
Aprilis Februo deca dat Mars tertia Iano,
Major in undenis est, Iunius in duodenis,
Bis septem Sextilis habet, deca Iulius & tres.
Tempus habens evis speciem dat motio mundi,
Constans præteritis, presentibus atque futuris,
Dicitur banc ob rem tempus, quia temperat orbem
Ipsa probat ratio, quia triplex temporis ordo,
Natura iussu stans aut auctore vel usu.
Sol & luna suum duce natura fatit annum,
Sol per quinq; dies, ter centeno, decies sex,
Vnus solidi junctio quadrante diei,
Per tot luna dies anni communibus tres,
Si tamen hoc spatium tibi sex & quinq; dierum,
Crescit ter denis embolsmalibus annis,
Mensis ut est usus sit bis ter quinq; dierum.
Attamen hic usus, non est usus, sed abusus,
Cum neque luna suum neque sol faciant ita cursum,
Cursus enim luna salva altus ratione
Fertur, ut est hori minor hoc spatio duodenis
Fitque decem semis mora solis longior horis,
Diva vel humana vis est auctoris habenda.
Edicto Domini statuentis iura Moysi,
Ufert ruris opus Iudeo septimus annus,
Rerum mortalis habitæ gravitate jubentis,
Romani ludos repetunt post quatuor annos,
Ac hujdem quatuor recipi Februarius annos,

Tempus inest atomis, momentis atque minutis,
Partibus, ostentis, punctis, quadrantibus, horis
Atque diebus, & hebdomadis, & mensibus, annis,
Et lustris aequè siculis, etatibus atque.

Atomus in nostra sonat indiviso lingua,
Quinque manent causa, solet in quibus atomus esse,
Sol numerus, tempus, nec non oratio, corpus,
Atomus in sole, vult floccus pulveris esse.
Atomus in numero, monas est atque eius origo:
Atomus in tempus, citus est oculi velut ictus.
Atomus in voce stat singula littera per se.
Atomus in corpus, cui vix aderit color ullus.

Atomus ostenti, tota portio debet haberi,
Fit per centena, sive bis duo, bis quadrageña.
Ostentum verè decies pars sexta fit hora.
Hora fit ex punctis quinque, bis quinque minutis.
Sex habet ostenta decies, partes decapente,
Fit per moneta quater hoc est dena serenta,
Punctus particulis ternis, geminisque minutis,
Octo momentis simul ostentis duodenis.
Reddere vult unum pars bina hemi, minutum,
Bis duo momenta faciens ostenta que sena,
Quatuor ostenta sunt una parte centena,
Et momenta duo gemina partes & ab imo,
Momentum solet ostentum dare semis & unum
Sol horam punctis dat quinque luna quaternis.

FINIS.

DIONISIUS DE ANNIS.

Anni Domini notantur in presenti linea,
Cum misertus mundi Dominus ad tollenda crimina
Natus homo hic processit, natura serens viscera,

Ad indictionem inveniendam.

Tres appone annis Christi pro indictionibus
Regulares, & partire per quindenarium numerum,
Absque mora tunc videbis quis sit eius numerus.

Quando Christus natus sit.

Quarta est indictione natus Christus Dominus,
Ideo tres apponuntur pro indictionibus,
De denis duobus Christi de annorum numero.

Ad probandam Incarnationem.

Ordines indictionum divide per quindecim,
In his autem regulares adde denos & duos,
Præsens anni apponatur indictioni ibidem.

Ad exhortandum lectorem.

Calculum qui lector scire studeas mente strenua,
Ordines indictionum alta sicut memoria,
Que si absint anni Christi amittes ignavia.

Ad epactas lunæ inveniendas.

Per novenos atque denos annos Christi divide,
Et quod his super abundat extende per undecim,
Per triginta pariendo epactas reperies.

Item ut supra.

Decemnovennalem Pasche unum tantum subtrahere.
Per undenos ampliabis, per triginta divide,
Epactam ipsius anni protinus invenies.

Ad epactas solis inveniendas.

Pro epactis namque solis sume annos Domini.
Horum quartam his appone annorum qui fuerint.
Regulares adde quater, per septenos divide.

Item ut supra.

Tene autem nono semper Calendas Aprilium.
Feria que esse constat locus concurrentium,
Crescunt quibus in diebus per septenum numerum.

De cyclo solis quem gradum teneat.

Octo annos subtrahendo pro solari circulo.
Per vigenos & octonos reliquos divideris,
Invenisse te gaudebis sic solarem circulum.

Ad probandam concurrenterem.

Circulum & hunc solarem divide per quatuor,
Tandem quartam eius partem eidem adjecto,
Per septenos dividendo, concurrentis invenitur.

Ad cyclum lunæ inveniendum.

Cyclus luna quotus extra te scire desideras,
Duos annos semper deme de supremo numero,
Per novenos simul denos divisus reperitur.

Ad cyclum decimumnonum inveniendum.

Annis Christi unum tantum ritè si addideris,
Per novenos atque denos pariter divideris,
Decemnovennalem cyclum ultimum reperies.

De loco epactarum.

Epactarum locus patet facilis & commodus,
In undecimo Calendas postitus Aprilium,
In quo luna cum epacta coequatur numerus.

Item de quatuordecim epactis.

Quartadecima epacta, cum tenetur circulo:
Quartadecimam undeno calendas Aprilium,
Computare lunam cogit lege patrum sancitum.

Quando epactæ crescunt.

Nam epactæ cum crescunt ad quindenarium numerum,
Duodenarium calendarumque itemque Aprilium,
Quartadecimam tenebis lunam sine dubio.

De paucioribus epactis.

Pauciores jam epactis observata regula,
Crescere per dies sine usque decimam quartam,
Ipsa erit quam quærebis legalis legitima.

De pluribus epactis.

Porro plures si dicuntur ultra quindenarium,
Ipso numero ascende usque trigenerium.
Sic ad novam inchoande ad paschalem terminum.

Regula prima mensis.

Pascha nostrum primi mensis est tenenda regula,
Christiani post epacta luna decima quarta,
Æquinoctio transento in die Dominico.

Quid inter azyma & Pascha distet.

Inter azyma & pascha hæc est differentia:
Pasche dies est tenenda luna decima quarta,
Azymorum qui sequuntur septima solemnitas.

Quomo-

Quomodo variatur per septem dies.

Luna: sic variatur in septeno numero,
Die quo surrexit Christus ac salvator omnium,
A quo iure nomen sumpsit sanctus & dominicus.

De communi anno.

Quatuor & trecentorum quinquaginta dierum,
Recipit communis annus duodecim mensibus,
Undecim de solis cursu remanente diebus.

Item.

Numerus jam undecim hic per annos singulos,
Ad querendam lunam semper annuatim ponitur,
Graco namque sortiuntur epacta vocabulo.

De Embolismo.

Embolismus verò decem atque novem diebus,
Cursum solis transcendendo longior efficitur,
Habens quater octoginta & trecentenos dies.

De Ogdoade & Hendecade.

Est & alia presati circuli divisio,
In qua Ogdoas annorum Hendecadeque quaritur,
Qui equare cursum solis atque luna dicitur.

De luna Ianuarij.

In Calendis si requiris lunam Ianuarij,
Cyclum semper tantum lune extende per undecim,
Regularem adde unum per triginta divide.

Item ut supra.

Cyclus namque memoratur tribus annis ultimis,
Regularem non apponas unum ut in ceteris,
Quia duo sum ponendi hic cura pervigili.

In quo signo luna versetur.

Fortè luna quo versetur signo si quaesieris,
Ducta quater ejus atas per partes conreveris,
Per triginta partiendo tunc signa reperies.

Item.

Est in media vel prima prompta computatio,
Namque alio in signo quot partes habuerit,
Tot sequentibus adq̄ce vel detr̄he omnibus.

Quamdiu in signo moretur.

Vno quoque signo luna tantum binis diebus,
Senis horis atque besse illustrare dicitur,
Sic per omnia percurrens ad ipsum revertitur.

De tribus annis, qui non observentur.

Porro octavus & undecimus atque nonus decimus,
Generale argumentum conservare nequeunt,
Faciente Embolismo dum in his inseritur.

De Majo mensē.

Primo igitur de tribus annis de quo diximus,
In Majorum calendarum hac consuet̄a regula,
Tunc octava demonstratur esse ut vicefima.

Item.

Embolismus quia sanè Martio inseritur,
Dumque unus dies celebratur ablatio,
In vicino remanet & sept. no numero.

De Julio mensē.

Simili itemque modo Calendis Julij,
Sis contentus de triginta in nonam vicefima.
Remanere embolismi facit superfluitas.

De Embolismis undecimi anni.

Anno undecimo Embolismo in quo pridie
Nonas solet in Decembris solio accendere,
Facit tam tunc recidere sic mutato ordine.

Item.

Ratio namque lunaris in Calendis Martij,
Cum vicena simul nona computare soleat,
Embolismus tantum tenet octavam vicefima.

De decimonono anno.

Anno decimo & nono, qui est horum ultimus,
Tertio quia nonarum Martiarum ponitur,
Facit Majas in calendis hunc supernum numerum.

De saltu lunæ.

Julij denique mensis in die trigesima,
Saltus lune est tenendus generalis ordine,
Qui per denos & novenos solet annos exserere.

Unde saltus conficiatur.

Hors singule per annum uno puncto addito,
Nonadecima pars puncti constat hac ablatio,
Fit per decem novem annos dies ablatio.

Item.

Cunctis retro annis semper apponuntur undecim,
Hic epacta pro cremento numero duodecimo,
Trigenario completo nullam dici placuit.

Item.

De vigesima & nona die quippe altera,
Computare cogit primam hanc ejus velocit̄as,
Transilire diem facit sic ad nonam inchoas.

Ad probandam lunam.

Si vis ergo lunam scire hoc vel illo tempore,
Sume dies Ianuarij à mensis principio,
Adde atatem calendarum luna mensis ipsius.

Item.

Per novenos quinquagenos primo si pariteris,
Nihilominus secundo per triginta divideris,
Verè lunam quam quæreb̄as facillè invenies.

Ad probandam feriam.

Item sume dies anni, divide per septies,
Et quot ultra septem crescunt habeto memoria,
His diatarum Calendarum feria annexere.

Item.

His in unum adunatis summam summam cum collegeris,
Et septenis item suis partibus divideris,
Argumentum quod quæreb̄as feriam invenies.

De Æquinoctio.

Æquinoctium vernale in prima vigesima
Martij tenere debes, quia pattum regula,
Observare valde monet ratione sedula.

Aliud

Aliud.

Sic itaque & September coequato numero
Quia esse duo anni comprobantur unius
Autumnale suum, alter servat aequinoctium.

De ratione duodecim signorum.

Mira prorsus paganorum & sava dementia,
Qui in caelum transfulerunt tam diversas bestias,
Cum olympo esse consentent angelorum agmina.

Illi taurum radiare dicunt inter sidera,
Qui in boream versus Iovem fabulose assererant,
Ad Italiam transiit Agenoris filiam.

Habet fides Christiana signorum memoriam,
Primum agni qui in caelum in aestate fulgida,
Regnat unicus cum patre per immensa secula.

Igitur non torvis frontis, nec cervicis tumidus
Noster taurus est putandus nominatus optimus,
Dulcis, blandus, atque mitis, atque stivus vitulus.

Ipsè est ergo tenendus saginatus vitulus,
Cujus caro immolata in crucis patibulo,
Hos cruce suo tulit de mortis periculo.

Hic non cessat nos hortari pietate sedula,
Iugo Christi summittenti exarare vitia,
Devorum praeceptorum reportare semina.

Prosequenti bus hortatur testamentum geminis.
Idolatriam calcare, solum Dominum querere,
Avaritiam vitare, cancrum incurabilem.

Leo noster obdormivit ut in morte vinceret,
Ideo evigilavit ut post imus surgeret.
Per quem iuste credebatur à panis eripi.

Virginis hoc sextum signum competenter sequitur,
Sexta mundi iam etate venit Dei filius,
Aequitatis libram tenet, iure Deus dicitur.

Hic puro si quis corde bene ministraverit,
Iam securus non timebit venenum pestiferum,
Conculcare iam cum planta scorpionem poterit.

Scuto fidei protectus servum sagittarium
Deformatum non timebit, cum equinis cruribus,
Ipsè quoque superabit nefandum diabolum.

Capricornus ac deformis vultu despicabilis,
Alios amentes facit, alios sacrilegos,
Homicidas furiosos, alios adulteros.

Sed bis omnibus conversis atque bene sententibus,
Tergere de fronte solet candidus aquarius,
Crimina quae sponte fiunt, vel in stinctu demonum.

Duo pisces qui sequuntur uno sinu edunt,
Duos populos figurant, vocatos per gratiam,
Baptismatis unda lotos, soli Deo credere.

Insanire iam illorum desinant dementia,
Qui in caelo esse credunt aliqua mortalia,
Cassa sperant, illa credant quae Dei ecclesia.

Animalia pusilla, magna & reptilia,
Carnis pondere gravata non petunt caelestia,
Red cum carne horum credunt inervare animas.

Vbi hominum & Dei mediator fuerit,
Esse ibi electorum credimus & animas,
Haec daturum se promissit in finita bonitas.

FINIS.

BEDÆ PRESBYTERI LIBELLVS DE RATIONE COMPUTUS.

De Tempore.

I. Interrogatio.

Vnde dicta sunt tempora?

Respon. Tempora sunt dicta,
à temperamento, quia uni-
uscujusque illorum spatium
separatim temperatum sit.
Seu quia momentis, hotis,
diebus, mensibus, annis, se-
culisque & ætatibus, om-
nia mortalis vitæ curricula
temperentur. Interrog. Quot

modis ratio computus discretus est? Respon. Tribus: ait enim, natura, aut consuetudine, aut auctoritate decurrit. Interrog. Auctoritate quomodo? Respon. Auctoritas bifarie divisa est: humana scilicet ratione, & divina. Interrog. Humana quomodo? Respon. Ut sunt olympiades quatuor annorum, nundinae octo dierum, indictiones, quindecim annorum. Interrog. Divina quomodo? Respon. Item septima die sabbatum agi septimo à rurali opere vetari. Quinquagesimum annum, jubilatam vocari. Interrog. Consuetudine quomodo? Respon. Humana consuetudine firmatum est, ut mensis triginta diebus putaretur, cum hoc nec solis nec lunæ cursui conveniat. Siquidem lunam duodecim horis minus, cum salva ratione saltus, solem vero decem horis & dimidia plus, qui soletius exquiescent testantur. Interrog. Natura quomodo? Respon. Natura duce repertum est solis annum trecentis sexaginta quinque diebus, & quadrante confici. Lunæ vero annum, si communis, trecentis quinquaginta quatuor, si Embolismus, trecentis octoginta quatuor diebus terminari. Totumque lunæ cursum decennovennali circulo comprehendi. Et errantia sidera suis quæque spatij zodiaci circulo circumferri.

De Hora.

II. Interrogatio.

Hora quid est? Respon. Hora est duodecima pars diei. Siquidem duodecim horæ diem complent, Domino attestante, qui ait: Nonne tredecim horæ sunt diei? si quis ambulaverit in die non offendit. Ubi quamvis allegoricè, se diem: discipulos vero, qui à se illustrandi fuerant, horas appellaverat. Solo tamen humane computationis ordine numerum diffinivit horarum. Verum notandum est, quia si omnes anni dies decem duodenis horis computentur, æstivos necesse est dies longioribus, brumales vero brevioribus horis includi. Si vero horas æquiparare, hoc est æquinoctiales habere volumus, brumali diei nihilominus pauciores, & æstivo necesse est, ut plures tribuamus. Interrog. Hora quot punctos recipit? Respon. Quatuor: & in quibusdam lunæ computatis, quinque, & decem minutas, quindecim partes, & quadraginta momenta. Interrog. Sunt hæc divisiones temporum naturales, an non? Respon. Non, sed conditivæ. Nam cum calculatoribus necesse esset, vel diem in duodecim horas, vel horam in quatuordecim, aut in decem, vel quindecim, aut in quadraginta, aut in alias quashbet minores majoresque distribuere particulas, quæsierunt sibi vocabula, quibus id quod vocabant, nuncuparent, ut alterutrum dignoscere possent. Interrog. Hora unde dicta est? Respon. Hora

dicta